

Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı

29 Mart 2002 Tarih B.02.0.İHB-01 Sayılı Genelgesidir.

Amaç :

Madde 1 : Bu yönergenin amacı,2 Kasım 2000 tarih ve 24218 sayılı Resmi Gazete "e yayımlanarak yürürlüğe giren İnsan Hakları Kurullarının Görev,Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik"e göre,İnsan haklarının korunmasını sağlamak,ihlal iddiaları hakkında gerekli inceleme ve araştırmaları yapmak ve bunların sonuçlarını yetkili mercilere bildirmek;insan hakları ilgili olarak toplumu bilgilendirmek,uygulayıcıları ve Kamu görevlilerini eğitmek,bu konuda Başbakan tarafından görevlendirilen Devlet Bakanının verdiği görevleri yerine getirmek için oluşturulan İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının çalışma usul ve esasları ile faaliyetlerini belirlemektir.

Hukuki Dayanak:

Madde 2 : Bu yönerge,3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun"un 37 nci maddesi hükmü uyarınca hazırlanmıştır.

Tanımlar:

Madde 3 : Bu Yönergede geçen;

a) Devlet Bakanlığı :İnsan Haklarından sorumlu Devlet Bakanlığını,

b) Başbakanlık :Başbakanlık İnsan Hakları başkanlığı,

c) Başkan :İnsan Hakları İl ve İlçe Kurulu Başkanı,

d) İl Kurulu :İnsan Hakları İl Kurulunu,

e) İl Masası :İnsan Hakları İl Danışma Masasını,

f) İlçe Kurulu :İnsan Hakları İlçe Kurulunu,

g) İlçe Masası :İnsan Hakları İlçe Danışma Masasını,

ifade eder.

Halkla İlişkiler ve İletişim Faaliyetleri:

Madde 4 :Kurullar halkla ilişkileri ve iletişimi geliştirmek amacıyla;

a) İnsan Hakları İl ve İlçe Danışma Masalarının kurulması,

b) İnsan Haklarına ilişkin ihbar,dilek,talep ve şikayeti olan kişilerin,İnsan Hakları kurullarına başvurularını kolaylaştırmak için,bütün kamu kurum ve kuruluşları ile şehrin önemli noktalarına insan hakları kutuları konulması,bu kutuların Kurul tarafından görevlendirilen personel marifetiyle periyodik olarak açılıp,içindekilerin bir tutanakla Masa Başkanlığına teslim edilmesi,

c) Telefon ve elektronik postayla başvuru imkanını sağlayacak tedbirlerin alınması,

d) Kurulları çalışmalarıyla ilgili olarak halkın bilgilendirilmesi,bu amaçla yazılı ve görsel basın kuruluşlarıyla işbirliği yapılması ve internet imkanından yararlanılması,

e) Kurulların görev ve çalışmalarında sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliğinin geliştirilmesi,

f) Sivil toplum kuruluşlarının İnsan hakları konularında çalışmalar yapmalarının teşvik edilmesi ve desteklenmesi,

Bilgilendirme,Bilinçlendirme ve Eğitim faaliyetleri:

Madde 5 :Kurullar bilgilendirme,bilinçlendirme ve eğitim amacıyla;

a) İnsan hakları ile ilgili kitap,broşür ve mevzuat metinlerinin temin edilerek Kurul üyelerine dağıtılması,

b) BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve İnsan hakları konusunda taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerin kamu kurum ve kuruluşlarına dağıtılması,

c) İnsan hakları konusunda,levha,afiş,broşür,pano ve pankartların hazırlanarak veya temin edilerek halkın görebileceği yerlere asılması,

d) İnsan hakları bilincinin yaygınlaştırılması amacıyla,köy ve mahalle muhtarlıklarıyla diyalogun geliştirilmesi,

e) İnsan hakları konusunda panel,konferans,seminer,slaytlı gösteri,tiyatro,film gösterisi gibi etkinliklerin düzenlenmesi,

f) Yerel radyo ve televizyon kanallarında uzmanların katılımıyla insan hakları konusunda programlar düzenlenerek aydınlatıcı bilgiler verilmesi,

g) İlk ve orta dereceli okullarda "insan hakları öğrenci kolu veya temsilciliği" kurulmasının ve insan haklarına saygı bilincini yerleştirmek için etkinlikler düzenlenmesinin teşvik edilmesi,

h) İlgili kamu ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılarak, insan hakları açısından trafik kurallarına uymanın önemi konusunda bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması,

i) Kütüphanelere insan hakları konulu kitap, dergi ve broşür gibi kaynakların temin edilip kullanıma sunulması,

gibi faaliyetleri gerçekleştirilir.

Araştırma İnceleme ve İzleme Faaliyetleri:

Madde 6 : Kurullar, araştırma, inceleme ve izleme faaliyetleri olarak;

a) İnsan haklarıyla ilgili çeşitli konularda Üniversitelerle de işbirliği yapılarak araştırma yapılması, yaptırılması ve rapor hazırlanması,

b) İntihar olayları, hasta, kadın ve çocuk haklarıyla ilgili araştırmalar yapılması ve çözümler üretilmesi,

c) İnsan hakları ihlaline neden olan trafik sorunları ile ilgili araştırmalar yapılması ve çözümler üretilmesi,

d) İlköğretim çağına geldiği halde çeşitli sebeplerle okula gidemeyen çocuklar (özellikle okula gönderilmeyen kız çocukları) ve orta öğrenim öğrenci yurtlarının durumuyla ilgili araştırmalar yapılması,

e) Kimsesiz ve yardıma muhtaç yaşlıların tespiti, izlenmesi ve sorunların çözülmesi amacıyla çalışmalar yapılması,

f) Sokak çocuklarının sorunlarının çözümüne yönelik çalışmalar yapılması,

g) Dilenciliğin önlenmesine yönelik araştırmalar ve çalışmalar yapılması,

h) Çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik araştırmalar ve çalışmalar yapılması,

i) İnsan hakları uygulamalarını yerinde görmek amacıyla karakolların gezilip, ziyaret edilmesi,

j) İnsan hakları uygulamalarının teşvik edilmesi amacıyla örnek karakolların ve örnek görevlilerin tespit edilerek ödüllendirilmesi,

k) Karakol ve nezarethane denetleme formlarının il kurulu tarafından incelenmesi ve varsa aksaklıkların giderilmesi hususunda ilgililere tavsiyelerde bulunulması ve yardımcı olunması,

l) sanık ve şüphelilerin kaldığı nezarethanelerin iyileştirilmesi ve ilgili Yönetmeliğe uygun hale getirilmesi hususunda tavsiyelerde bulunulması,

gibi faaliyetlerde bulunur.

10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü Etkinlikleri:

Madde 7 : Kurullar 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü'nün kutlanması amacıyla;

a) 10 Aralık Dünya İnsan hakları Günü'nün önemine uygun biçimde kutlanması için gereğinde özel bir komisyon kurulması ve komisyonun hazırladığı programın uygulanması.

b) Üniversite,Baro ve Tabipler Odası gibi kuruluşlarla günün kutlanması amacıyla işbirliğine gidilmesi,bu kuruluşların faaliyetlerinin desteklenmesi,

c) Günü'nün anlam ve önemini vurgulayan afiş veya pankartlar hazırlanarak veya temin edilerek halkın görebileceği yerlere asılması,

d) Okullarda şiir,kompozisyon ve resim yarışmaları yapılması ve bu eserlerin sergilenmesi,

e) Seminer,brifing,panel ve konferans düzenlenmesi,

f) Okul gazeteleri ve panolara İnsan hakları konulu yazılar asılmasının teşvik edilmesi,

g) Yerel televizyon ve radyolarda insan hakları konulu programlar yapılmasının teşvik edilmesi,

h) Etkinliklere halkın ilgisini ve katılımını sağlayacak tedbirlerin alınması,

gibi çalışmalar yapar.

Diğer Görevler:

Madde 8 : Kurullar insan haklarını ilgilendiren;

a) Kamu görevlilerinin insan haklarına uygun,sağlıklı ve verimli görev yapmalarını sağlamak amacıyla çalışmalar yapılması,

b) Başka illerden gelen geçici tarım işçilerinin sağlık ve eğitim gibi değişik sorunlarının giderilmesine yönelik çalışmalar yapılması,

c) Çocukların insan hakları bilincini geliştirmek amacıyla okul öğrencilerinden seçilen temsilcilerden oluşan "İnsan Hakları Çocuk Meclisi "oluşturulmasının teşvik edilmesi,

d) Çocukların ve gençlerin madde bağımlısı olmalarının önlenmesi amacıyla gerekli çalışmalar yapılması,

e) Sığınma evleri ve aşevleri açılmasının teşvik edilmesi,

f) Çevrenin önemi,çevre ve gürültü kirliliğinin önlenmesi konularında çalışmalar yapılması,

g) Kamu kurum ve kuruluşlarında vatandaşların iş ve işlemlerinin hızlandırılması konusunda çalışmalar yapılması,

h) Özürlü vatandaşların yaşamlarını kolaylaştırıcı tedbirlerin alınması,

gibi konularda faaliyetlerde bulunur.

Danışma Masaları:

Madde 9 : Danışma Masaları aşağıdaki usul ve esaslara uyarlar:

a) Danışma Masaları,Başkanın önerisiyle Kurulda belirlenecek üç kişiden oluşur.

b) Masa Başkanı Kurul üyelerinden seçilir.

c) Masa Başkanının ve sürekli masa görevlisinin belirlenmesi ve masayla ilgili diğer hususlarda alınacak kararlar Kurulda belirlenir.

d) Başvurular,Danışma Masaları aracılığıyla Kurul gündemine getirilir.

e) Masaya gelen tüm başvurular,takibinin yapılması amacıyla dosyalanır,takip defterine kaydedilir; her başvuruya bir kayıt numarası verildikten sonra en kısa sürede Başkana iletilir.

f) Dilekçeyle yapılan başvurularda,başvuru sahibine alındı belgesi verilir.

g) Danışma Masaları,İnsan haklarına ilişkin olarak yapılan ihbar,şikayet,talep ve temenni başvurularını EK-1”deki Başvuru Düzenleme Formu”na işleyerek Kurul gündemine getirir.

Başvurular:

Madde 10 :Kurullar,Başvurular,başvuru şekilleri ve başvuruların sonuçlandırılmasıyla ilgili olarak aşağıdaki usul ve esaslara uyarlar:

a) Başvurular;Dilekçeyle,telefonla,elektronik posta aracılığıyla veya sözlü olarak yapılabilir.

b) Başvuru sırasında konuyla ilgili her türlü bilgi ve belge alınır.

c) Kurulda her başvuru görüşülür ve başvurularla ilgili ne tür işlemler yapılacağına karar verilir.

d) Devlet Bakanlığı ve Başbakanlık tarafından iletilen konular ilgili kurulda görüşülerek sonuçlandırılır ve sonucundan Başkanlığa bilgi verilir.

e) Başvurular,konularına göre ilgili konularda belirtilen zaman aşımı süreleri göz önünde tutularak değerlendirilir.

f) Kurulda alınan ve yapılan işlemler yazılı olarak başvuru sahibine en kısa sürede bildirilir ve gerekli hallerde bir ayı geçmemek üzere periyodik olarak ara bilgi de verilir.

g) Başvuru sahibi,hakları konusunda,özellikle kendisi için açık olan yasal yollar hakkında bilgilendirilir.

Kurulların Çalışma Biçimi:

Madde 11 : Kurullar aşağıdaki usul ve esaslara göre çalışırlar:

a) Kurullar en az ayda bir kez,acil durumlarda da Başkanın çağrısı üzerine toplanır.

b) Kurullar,üyelerini salt çoğunluğu ile toplanır ve kararlar oy çokluğu ile alınır;oy çokluğu ile alınan kararlara itirazı olan üyelerin karşı oy gerekçeleri, karar altında özet olarak kaydedilir.

c) Başkan ve üyeler;kendileri,alt ve üst soylarından biri ve eşleri ilgili olan konuların görüşüldüğü toplantılara katılmazlar.

d) Yerel koşullarda dikkate alınarak,kurullarda birden fazla sivil toplum kuruluş temsilcisinin üye olarak bulunmasına özen gösterilir.

e) Toplantıya katılmayan üyelerin mazeretleri karar tutanağında belirtilir.

f) Gündem Başkan tarafından hazırlanır ve toplantıdan önce kurul üyelerine dağıtılır.

g) Kurul,başvuru sahibinin isteği üzerine veya gerekli gördüğü hallerde talep sahibini dinleyebilir.

h) Başvuru hakkında karar verilmesine imkan vermeyen eksiklikler söz konusu ise eksikliklerin tamamlanması için ara karar alınır.

i) Başkan,gerekli durumlarda ilgili kamu,özel kuruluş ve meslek odaları temsilcilerini de toplantılara çağırabilir.

Rapor ve Çizelgeler:

Madde 12 :

a) Kurullar,1 Ocak-31 Mart,1 Nisan -30 Haziran,1 Temmuz-30 Eylül ve 1 Ekim-31 Aralık tarihleri göz önüne alınmak kaydıyla,yılda en az dört kez rapor hazırlarlar.Valilikler,hazırlanan İl ve İlçe Kurul raporlarını özetleyerek,ekteki örnek forma (Ek-2)uygun olarak İl Raporu haline getirirler ve dönemi izleyen ay içinde Başkanlığa gönderirler.

b) Kurullar,10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü Programı çevresinde yapılan faaliyetleri içerir bir raporu Başkanlığa gönderirler.

Yürürlük :

Madde 13 :Bu Yönerge onay tarihinde yürürlüğe girer.

Yönetmelikler

Devlet Bakanlığından:

İnsan Hakları Kurullarının Görev, Kuruluş ve Çalışma Esasları

Hakkında Yönetmelik

Amaç

Madde 1 : Bu yönetmeliğin amacı: İnsan haklarının korunmasını sağlamak ve ihlallerini önlemek için gerekli inceleme ve araştırmaları yapmak ve bunların sonuçlarını yetkili mercilere bildirmek, toplumu ve uygulayıcıları eğitmek, bu konuda Başbakan tarafından görevlendirilen Devlet Bakanının verdiği görevleri yerine getirmek için illerde, "İnsan Hakları İl Kurulları", ilçelerde de "İnsan Hakları İlçe Kurulları"nın görev, kuruluş ve çalışma esaslarını belirlemektir.

Dayanak

Madde 2 : Bu yönetmelik 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanunun Geçici 7 "inci maddesine dayanılarak çıkarılmıştır.

Tanımlar

Madde 3 : Bu Yönetmelikte:

- a) Bakanlık: Başbakanın görevlendireceği insan haklarından sorumlu Devlet Bakanını,
- b) İl Kurulu: İnsan Hakları İl Kurulunu,
- c) İl Masası: İnsan Hakları İl Danışma Masasını,
- d) İlçe Kurulu: İnsan Hakları İlçe Kurulunu,
- e) İlçe Masası: İnsan Hakları İlçe Danışma Masasını.

İfade eder.

İl ve İlçe Kurullarının Görevleri

Madde 4 : İl ve İlçe Kurulları;

- a) İnsan hakları konusunda her türlü çalışmayı yaparak, gerek Kurul üyeleri, gerek uygulayıcılar ve gerekse vatandaşların bilinçlendirilmesini sağlamak ve bu amaçla çeşitli etkinlikler düzenlemek,

b) İllerde Bakanlık, Valilik, İl masası ve ilçe kurulları tarafından İl kuruluna iletilen, ilçelerde de Valilik, Kaymakamlık, İlçe Masası ve Muhtarlardan İlçe kuruluna getirilen konuları değerlendirmek,

c) Gerekli inceleme ve araştırma yapması için Valilik ve Kaymakamlık Makamına öneride bulunmak,

d) İdarenin uygulamalarında Vatandaşlara hoşgörü ve nezaketle yaklaşılması ve işkencenin önlenmesi için her türlü çalışmayı yapmak,

e) İnsan hakları konusunda personelin eğitilmesini sağlamak için kurs, konferans, seminer vb. etkinlikler düzenlemek,

f) İllerde üç ayda bir tüm çalışmaları özet olarak Bakanlığa, ilçelerde de üç ayda bir tüm çalışmaları Valiliğe bildirmek, ile görevlidirler.

Kuruluş

Madde 5 : Bu Yönetmelikteki görevleri yerine getirmek üzere İl Kurulu, Vali veya görevlendireceği Vali Yardımcısının Başkanlığında:

a) Belediye Başkanı,(İl Belediye Başkanı veya Büyük Şehir Belediye Başkanı)

b) Varsa üniversite rektörleri veya bu konuda görevlendirecekleri öğretim üyesi veya elemanı,

c) İl Emniyet Müdürü,

d) İl Jandarma Komutanı,

e) İl Sağlık Müdürü,

f) İl Milli Eğitim Müdürü,

g) Sosyal Hizmetler İl Müdürü,

h) Kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan bir avukat veya hukukçu,

i) Baro Temsilcisi,

i) Tabip Odaları Temsilcisi,

j) Ticaret ve Sanayi Odası Temsilcisi,

k) Esnaf ve Sanatkarlar Birlik Başkanlığı Temsilcisi,

l) Sivil toplum kuruluşlarından Vali tarafından çağırılacak üyeler,

m) Basın kuruluşlarının kendi aralarından seçtiği bir temsilciden, oluşur.

Bu yönetmelikteki görevleri yerine getirmek üzere İlçe Kurulu Kaymakamın Başkanlığında;

a) İlçe Belediye Başkanı,

b) İlçe Emniyet Müdürü,

c) İlçe Jandarma Komutanı,

d) Varsa fakülte veya yüksek okulun bu konuda görevlendirecekleri öğretim üyesi veya elemanı,

e) İlçe Sağlık Grup Başkanı,

f) İlçe Milli Eğitim Müdürü,

g) İlgili köy veya mahalle muhtarları,

h) Meslek Odaları Temsilcileri,(Şoför,Ticaret,Esnaf Odası gibi)

i) Sivil toplum kuruluşlarından Kaymakam tarafından çağırılacak üyeler,

j) Basın Kuruluşlarının kendi aralarından seçtiği bir temsilciden, oluşur.

Vali veya Kaymakam gerekli gördüğü durumlarda ilgili kamu veya özel kuruluş temsilcilerini de toplantıya çağırabilir.

Çalışma Esasları

Madde 6 : İl ve İlçe Kurulları ayda bir defa çağrısız olarak toplanır. Bu toplantılar nedeniyle kendilerine herhangi bir ücret ödenmez. Kurulun sekreteryaya hizmetleri İllerde Valilik İlçelerde de Kaymakamlık tarafından yürütülür.Zorunlu masraflar Valilik ve Kaymakamlık tarafından karşılanır.

Masaların Kuruluşu ve Çalışma Esasları

Madde 7 : Masa İllerde Valilik binasında, İlçelerde de Kaymakamlık binasında vatandaşın kolayca ulaşabileceği bir müracaat bürosu şeklinde düzenlenir. İllerde ve İlçelerde Valinin veya Kaymakamın görevlendirdiği kamu görevlilerinden bir üye masanın başkanlığını yapar. Masaya gelen tüm başvurular mümkün olan en kısa zamanda ilgili kurul üyesine iletilerek sonuçlandırılır ve masanın çalışmaları aylık periyotlar halinde kurula getirilir.

Yürürlük

Madde 8 : Bu yönetmelik 1/12/2000 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 9 : Bu yönetmelik hükümlerini İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Bakanı yürütür.